

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-350-63>

УДК 658

JEL classification: H11, H83, O33, P24, D78

КОРБУТ Сергій

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0009-0008-3731-1423>

sergey.korbut18@gmail.com

МАТЮХ Сергій

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-9899-109X>

matuh@khmnu.edu.ua

РУДНІЧЕНКО Євгеній

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-9407-2026>

e-mail: e.m.rudnichenko@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ «ЦИФРОВІЗАЦІЇ» СУСПІЛЬСТВА

У статті розглянуто особливості впливу державного управління на економічну безпеку України в умовах «цифровізації» суспільства. Підкреслено, що за умов війни економічна безпека набуває стратегічного значення, а методи, інструменти та підходи до управління трансформуються під впливом цифровізації, що дозволяє оперативніше реалізовувати необхідні інституційні зміни та потребує оперування значним обсягом актуальної аналітичної інформації. Метою статті визначено встановлення основних тенденцій соціально-економічного розвитку України та ідентифікацію впливу державного управління на її економічну безпеку.

У викладі основного матеріалу узагальнено глобальні шоки останнього десятиліття (пандемія COVID-19, війна в Україні, торгівельно-технологічне протистояння США та Китаю, Brexit, енергетична й інфляційні кризи) та їх вплив на економічні процеси й інституційні трансформації. На основі DHL Global Connectedness Report проаналізовано динаміку глобального індексу зв'язаності DHL і його компонентів (торгівля, капітал, інформація, люди), що свідчить про відсутність загального тренду до де-глобалізації та про перехід до режиму високого, але структурно мінливого рівня зв'язаності. Висвітлено динаміку світових індексів невизначеності (WUI, WPUI, WTUI) та зроблено акцент на ускладненні зовнішнього контуру для України.

Показано інституційне закріплення розриву двосторонніх економічних зв'язків України з рф через запровадження повної заборони імпорту та експорту товарів. Проаналізовано зростання державного та гарантованого державою боргу України, а також динаміку споживчих цін у порівнянні з групами країн. Оцінено цифрову спроможність державного управління за індексом е-урядування EGDI (2003–2024 рр.) і підіндексами онлайн-послуг, телекомунікаційної інфраструктури та людського капіталу; зафіксовано результативність за складовими сервісів і інфраструктури та обмежувальну роль людського капіталу. У висновках підкреслено високу чутливість національної економіки до геополітичних ризиків і значущий вплив держави на економічну безпеку макро-, мезо- та мікрорівня, а також необхідність подальших досліджень специфіки такого впливу.

Ключові слова: публічне управління, економічна безпека держави, цифровізація, інституційний вплив, аналіз, розвиток, національна економіка

KORBUT Sergiy, MATIUKH Serhii, RUDNICHENKO Yevhenii

Khmelnytsky National University

SPECIFIC FEATURES OF THE INFLUENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION ON UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY IN THE CONTEXT OF SOCIETY DIGITALIZATION

The article examines the specific features of the influence of public administration on Ukraine's economic security in the context of the "digitalization" of society. It is emphasized that under wartime conditions economic security acquires strategic importance, while methods, instruments, and approaches to governance are transformed under the impact of digitalization, which enables faster implementation of the necessary institutional changes and requires operating with a significant volume of relevant analytical information. The purpose of the article is defined as identifying the main trends of Ukraine's socio-economic development and determining the impact of public administration on its economic security.

In presenting the main material, the paper summarizes major global shocks of the last decade (the COVID-19 pandemic, the war in Ukraine, the U.S.–China trade and technological confrontation, Brexit, and the energy and inflation crises) and their influence on economic processes and institutional transformations. Based on the DHL Global Connectedness Report, the dynamics of the DHL Global Connectedness Index and its components (trade, capital, information, and people) are analyzed, indicating the absence of an overall de-globalization trend and a transition to a regime of high but structurally changing connectedness. The dynamics of global uncertainty indices (WUI, WPUI, WTUI) are also highlighted, with emphasis on the increasing complexity of the external environment for Ukraine.

The article shows the institutional consolidation of the disruption of Ukraine's bilateral economic ties with the Russian Federation through the introduction of a complete ban on imports and exports of goods. The growth of Ukraine's state and state-guaranteed debt as well as consumer price dynamics in comparison with groups of countries are analyzed. The digital capacity of public administration is assessed using the E-Government Development Index (EGDI) for 2003–2024 and the sub-indices of online services, telecommunication infrastructure, and human capital; effectiveness is recorded for services and infrastructure, while the constraining role of human capital is noted. The conclusions emphasize the high sensitivity of the national economy to geopolitical

risks and the significant influence of the state on economic security at the macro-, meso-, and micro-levels, as well as the need for further research into the specifics of such influence.

Keywords: public administration, state economic security, digitalization, institutional impact, analysis, development, national economy

Стаття надійшла до редакції / Received 12.12.2025
Прийнята до друку / Accepted 16.01.2026
Опубліковано / Published 29.01.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Корбут Сергій, Матюх Сергій, Рудніченко Євгеній

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Економічна безпека держави в умовах війни набуває стратегічного значення і вимагає від менеджменту різних рівнів використання всіх можливостей для реалізації державного управління з урахуванням безпекових викликів сьогодення. При цьому методи, інструменти та підходи до управління трансформуються під впливом загальної «цифровізації» суспільства, що дозволяє значно оперативніше реалізовувати необхідні інституційні зміни. Для реалізації відповідних стратегічних змін та перетворень, менеджменту необхідно оперувати значним обсягом актуальної аналітичної інформації. Важливою складовою управлінських процесів є аналіз фактичного стану економіки для розуміння загальних тенденцій і шляхів забезпечення економічної безпеки держави у стратегічній перспективі. Чітка ідентифікація фактичного стану економіки країни, визначення основних загроз та шляхів їх подолання, є однією з важливих задач публічного управління в умовах «цифровізації» суспільства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ З ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ

Трансформація і цифровізація державного управління відбувається в Україні доволі швидкими темпами, що позитивно впливає на рівень економічної безпеки, хоча у сучасних надважких умовах складно функціонувати всім суб'єктам господарювання, а державним органам знаходити можливості балансування потреб і ресурсів для підтримки життєдіяльності громад і держави в цілому. Особливе значення ефективність публічного управління відіграє для забезпечення економічної безпеки макrorівня, що систематично висвітлюється у наукових працях. Серед багатьох науковців, що займалися зазначеною проблематикою, необхідно виділити: Васильців Т.Г., Власюка О. С., Горбуліна В. П., Качинського А. Б., Гарбузюка В.В., Козаченко Г. В., Погорелова Ю. С., Герасименко Л. В., Матюх С.А. [1- 6].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Формування сучасного тренду деглобалізації та дебіюрократизації суспільства не відповідає реаліям сьогодення, оскільки під впливом глобальних викликів більшість держав шукають собі партнерів для їх подолання та спільної боротьби з негативними наслідками, що потребує більш детального дослідження таких процесів та визначення нових шляхів забезпечення економічної безпеки держави за рахунок якісного державного управління.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є визначення основних тенденцій соціально-економічного розвитку України та ідентифікація впливу державного управління на її економічну безпеку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Останнє десятиліття характеризується кількома потужними глобальними шоками, які істотно вплинули на економічні процеси та інституційні трансформації в більшості країн світу, і Україна не є винятком. До таких шоків належать пандемія COVID-19, війна в Україні, торгівельно-технологічне протистояння США та Китаю, наслідки виходу Великої Британії з Європейського Союзу (Brexit), а також енергетична та інфляційні кризи, що зумовлені порушенням глобальних ланцюгів постачання та зростаючою геополітичною напруженістю. У звіті DHL Global Connectedness Report 2024 підкреслено, що саме ці потрясіння активізували дискусії про можливий «розворот» глобалізації, однак емпіричні дані щодо фактичних міжнародних потоків не свідчать про загальні тенденції до де-глобалізації [7, с. 13]. Про фактичне збереження міжнародної взаємопов'язаності у глобальній економіці свідчить глобальний індекс зв'язаності DHL (DHL Global Connectedness Index), який проілюстровано на рис. 1. Індекс зв'язаності DHL надає зведені показники міжнародної діяльності порівняно з внутрішньою, отримані на основі даних за 14 показниками у межах чотирьох потоків – торгівля, капітал, інформація та люди [8].

Дані рис. 1 свідчать, про зростання загальної глибини індексу з 0,2319 у 2008 р. до 0,2508 у 2022 р., що відповідає рекордному рівню, а далі значення індексу майже не змінюється, і становить у 2023 р. – 0,2503, у 2024 р. (прогноз) – 0,2478. Таким чином, міжнародна взаємодія не демонструє загального тренду до де-глобалізації, і переходить у режим високого але структурно мінливого рівня зв'язаності.

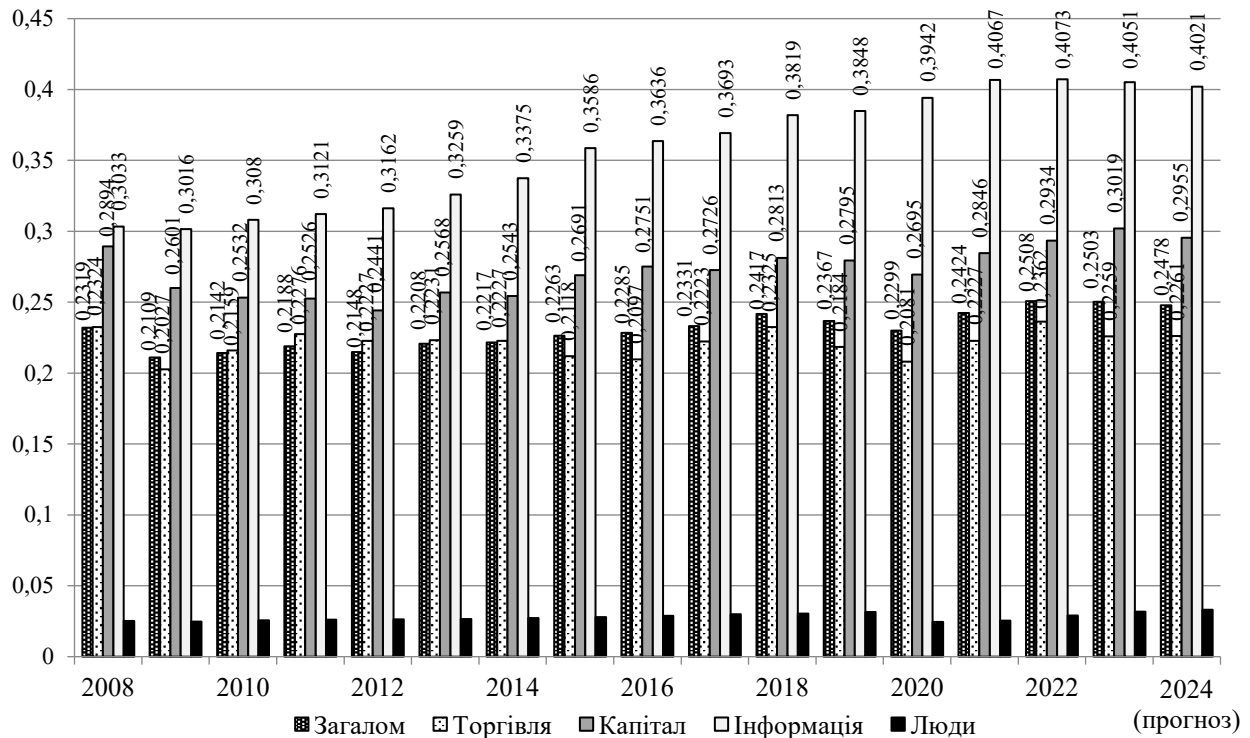

Рис. 1. Тенденції глибини глобального індексу зв'язності DHL *

*побудовано за [8]

За даними рис. 1 найвищі значення упродовж усього періоду припадають на інформаційні потоки, зокрема відбувається їх зростання з 0,3033 у 2008 р. до 0,4067 у 2021 р., але у період 2022 – 2024 рр. спостерігається їх незначне зниження з 0,4073 у 2022 р. до 0,4021 у 2024 р. (прогноз). Отриманні значення підтверджують, що цифровізація не гарантує розширення міжнародної взаємодії, оскільки можуть існувати інституційні та геополітичні обмеження (зокрема в технологіях, даних, науці тощо), що пригальмовує глобальні інформаційні потоки.

Потоки капіталу (рис. 1) характеризуються циклічністю, зокрема протягом 2008 – 2012 рр. відзначається їх спад з 0,2894 у 2008 р. до 0,2441 у 2012 рр., з подальшим його відновленням до високого рівня у 2022 – 2024 рр. (2022 р. – 0,2934, 2023 р. – 0,3019 та 2024 р. – 0,2955).

Показник «торгівля» (рис. 1) також зазнає коливань, зокрема після падіння та незначних змін до 2020 р. включно (значення 2020 р. – 0,5081), відбувається різке зростання у 2022 р. – 0,2362, і подальше його вирівнювання у 2023 – 2024 рр. (2023 р. – 0,2259, 2024 р. (прогноз) – 0,2261). Значення цього показника свідчить про те, що інституційні умови, зокрема правила торгівлі, фінансові обмеження, логістика, особливості кредитування тощо, визначають можливість повернення до «нормальної» міжнародної активності.

Показник «люди» (рис. 1) є найнижчим у структурі індексу глибини глобального зв'язності DHL, і характеризується незначними коливаннями до 2019 р. включно (у 2008 р. складає – 0,0252, у 2019 – 0,0314), а у 2020 р. відмічається його значне падіння до 0,0244, максимум цей показник досягає у 2024 р. (прогноз) – 0,033. Це важливо для України, оскільки міграційні процеси внаслідок війни спричиняє дефіцит робочої сили та значний відтік кадрів, які стають потужним чинником перебудови економічних процесів в країні, і потребують реакції на інституційному рівні, зокрема переосмислення політики зайнятості населення, освіти, повернення та інтеграції, регулювання ринку праці тощо).

Глобалізаційні процеси тривають, і зміна економічної політики провідних країн світу «переналаштовує» правила функціонування світової торгівельної системи, формуючи нову хвилю невизначеності. Зокрема, США оголосили зміну тарифних підходів до торгівельних партнерів, що зумовило відповідні контрзаходи, і як наслідок, такі дії спричинили коливання на фінансових ринках (02.04.2025 відбулося падіння фондових індексів, стрибок доходностей облігацій) [9, с. 1]. Унаслідок таких тенденцій зростає невизначеність до безпрецедентних рівнів, про що свідчить індекси невизначеності (WUI (World Uncertainty Index) – світовий індекс невизначеності; WPUI (World Policy Uncertainty Index) – індекс невизначеності світової політики; WTUI (World Trade Uncertainty Index) – індекс невизначеності світової торгівлі), що зображені на рис. 2 [10].

Дані рис. 2 свідчать про хвилюподібну динаміку світових індексів невизначеності (WUI, WPUI та WTUI), які збігаються з глобальними кризовими фазами, зокрема відмічається значне зростання всіх індексів у березні 2020 р., що збігається із періодом пандемічного шоку (WUI – 56223,6, WPUI – 26291,9, WTUI – 16122,9), що свідчить про одночасне зростання загальної, політичної та економічної невизначеностей у світі. Найбільші коливання спостерігаються за індексом WTUI, і свідчить, що найбільш нестабільними є умови міжнародної

торгівлі, спричинені санкційними обмеженнями, логістичними проблемами, змінами ланцюгів постачання, а особливо помітні зростання відбувалися у 2018–2020 рр., 2022 р., 2024–2025 рр. Пік невизначеностей за даними рис. 2 припадає на вересень 2025 р. (WUI – 122422,5, WPUI – 77304,6, WTUI – 48124,5), і свідчить про різке ускладнення глобального зовнішнього контуру, а подальший розвиток країн значною мірою буде залежати від стійкості економічних процесів, якості інвестицій та швидкості адаптації. Для України така зовнішня турбулентність означає ускладнення щодо залучення інвестицій та дорожчання капіталу, нестабільність експортних доходів, коливання змін на сировину та матеріали, ризики зривів контрактів тощо. У цьому контексті важливим є аналіз трансформації структури економічних процесів та інституційних змін в Україні, адже глобальна взаємопов'язаність загалом зберігається, однак стає більш чутливою до ризиків та політичних рішень.

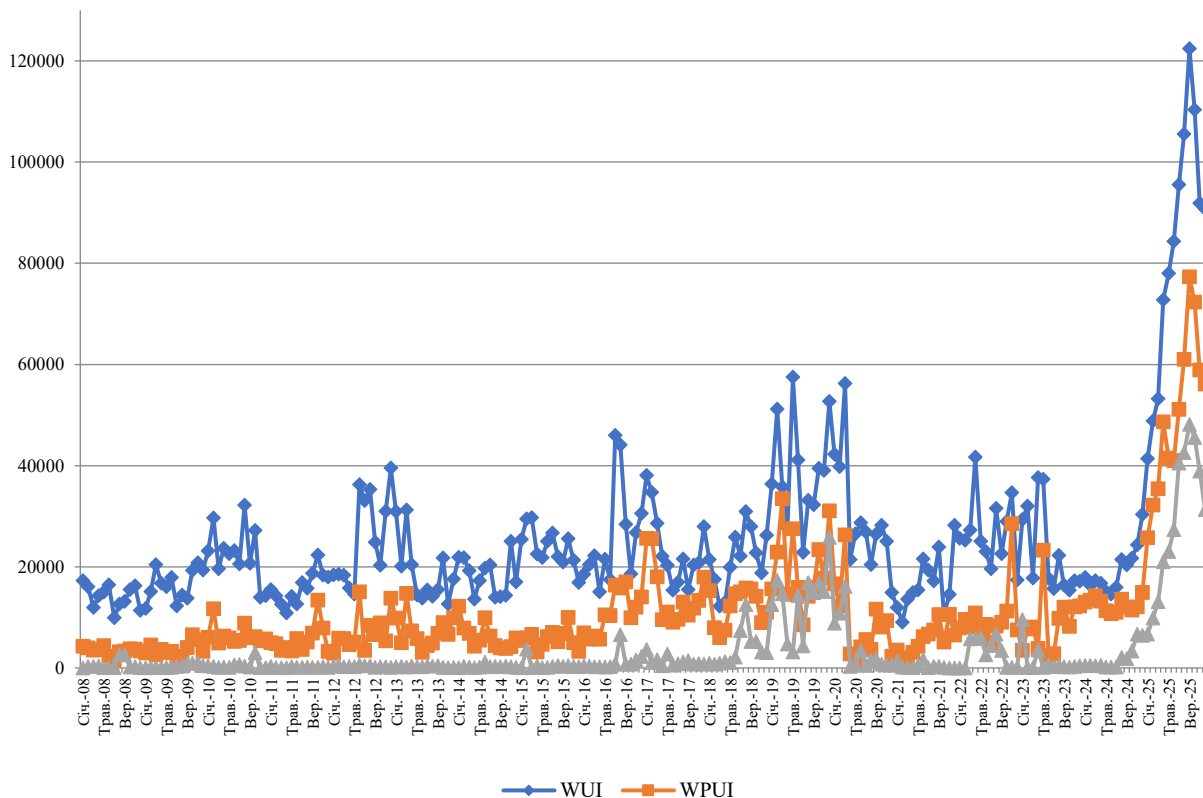

Рис. 2. Світовий індекс невизначеності*

Примітка: WUI (World Uncertainty Index) – світовий індекс невизначеності; WPUI (World Policy Uncertainty Index) – індекс невизначеності світової політики; WTUI (World Trade Uncertainty Index) – індекс невизначеності світової торгівлі

*побудовано за [10]

Підтвердженням цієї тези є еволюція взаємовідносин України з рф, зокрема у профілі України в звіті DHL Global Connectedness Report у 2022 р. рф ще фігурує у топ-10 партнерів за часткою міжнародних потоків з Україною (зокрема станом на 2022 р.: Польща – 13%, рф – 12%, США – 6%, Німеччина – 5%, Туреччина – 4%, Китай – 4%, Кіпр – 3%, Нідерланди – 3%, Румунія – 3% та Велика Британія – 3%) [7, с. 277]. Варто зазначити, що ці дані відображають перехідний момент, а надалі відбулося інституційне закріплення порушення двосторонніх економічних зв'язків, зокрема Кабінет міністрів України запровадив повну заборону на імпорту та експорт товарів з рф [11, 12]. Також, війна в Україні спричинила перерозподіл потоків і в інших країнах світу, зокрема країн Європи з рф, що у звіті DHL визначено, як «один з найпомітніших геополітичних зсувів у світових потоках» [7].

Отже, на практиці спостерігається не де-глобалізація, а трансформація глобальних зв'язків і їх перерозподіл: одні канали звужуються або «закриваються» політичними рішеннями та введенням режимів обмеження, тоді як інші, навпаки, посилюються – зростає роль альтернативних партнерів, відбувається переорієнтація потоків, форм інтеграції тощо. Варто зазначити, що зміни міжнародних потоків та геополітичні трансформації відобразилися на динаміці ключових мікропроцесів України та на інституційній архітектоніці її економіки.

Після початку повномасштабної війни, Україна демонструє ознаки адаптації та поступового відновлення, однак темпи зростання є нижчими порівняно з середнім значенням за країнами ОЕСР та групи референтних країн (Peers). Але поряд з тим, варто відзначити вразливість української економіки та накопичуваний ефект шоків, адже навіть у «спокійні» періоди Україна переважно покривала попередні втрати, тоді як ОЕСР та Peers нарощували рівень ВВП, тому існує стійкий розрив.

В умовах повномасштабної війни цей розрив зростає не лише за рахунок втрати виробничого потенціалу та порушенням логістичних зв'язків, а й через різке зростання фіскального навантаження за

рахунок зростання бюджетних видатків на оборону та безпеку, які не в змозі покрити поточні доходи бюджету. Як наслідок, зростає дефіцит бюджету та державний борг, і його значення погіршується (рис. 3).

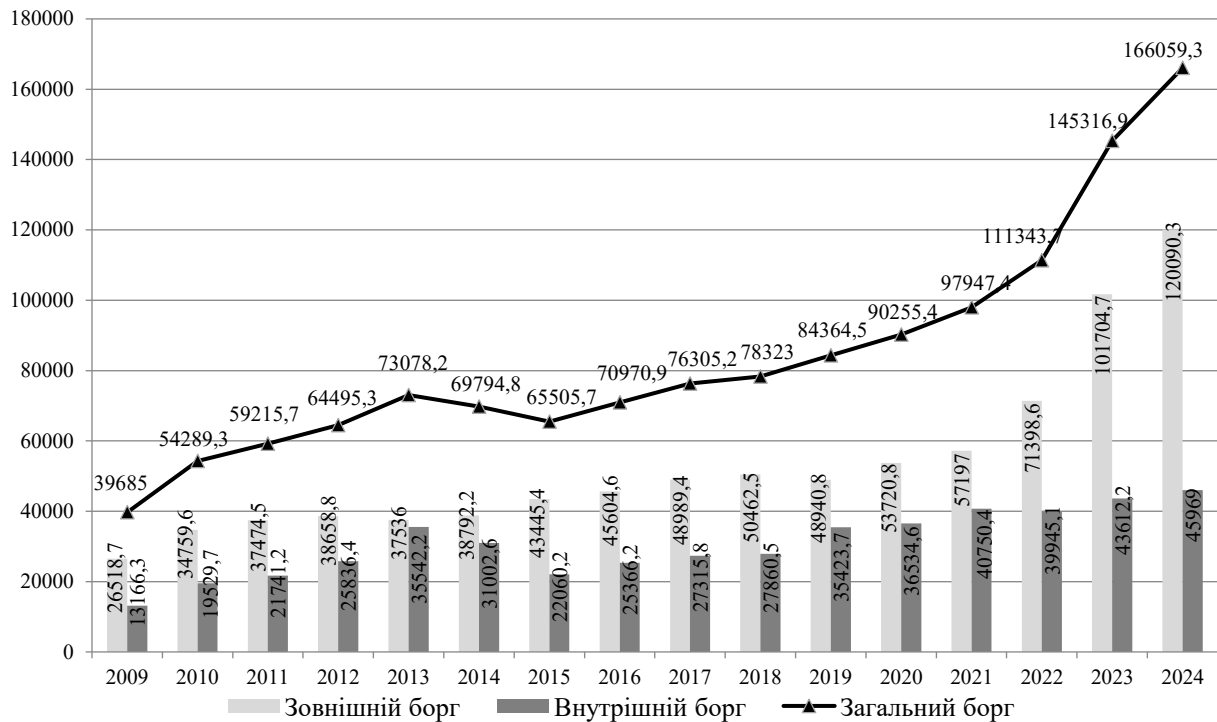

Рис. 3. Державний та гарантований державою борг України за 2009 – 2025 рр. (дані на 31.12), млн дол. США*
*побудовано за даними [13]

Дані наведені на рис. 3 свідчать про зростання державного та гарантованого державного боргу України з 39685,0 млн дол. США до 166059,3 млн дол. США у 2024 р., тобто у 4,19 рази, і демонструє високу чутливість до геополітичних шоків. Тобто, за умов війни відбувається трансформація моделі фінансування держави та посилюється роль інституційної взаємодії із зовнішніми партнерами, що підтверджується зростанням частки зовнішнього боргу України після 2022 р. (він становить у 2022 р. – 71398,6 млн дол. США, у 2023 р. – 101704,7 млн дол. США та у 2024 р. – 120090,3 млн дол. США).

Разом з тим зміна структури фінансування бюджету прямо відображається на макроекономічній нестабільності, що відображається на динаміці споживчих цін, що є свідченням інфляції. На рис. 4 наведено динаміку споживчих цін в Україні порівняно із країнами з розвинутою економікою в цілому та Єврозони, а також, із країнами Європи, що розвиваються.

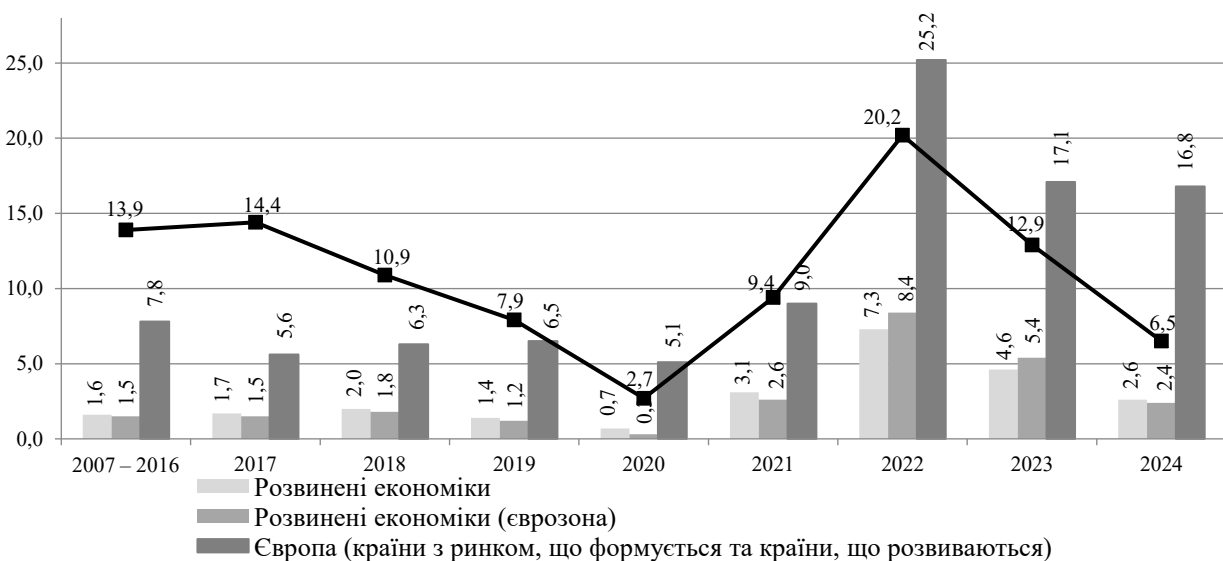

Рис. 4. Споживчі ціни, річна відсоткова зміна*
*побудовано за [9, с. 137–138]

Дані рис. 4 свідчать, що протягом 2007 – 2016 рр. за узагальненим показником в Україні спостерігається найвищий показник інфляції – 13,9%, тоді як у країнах із розвинутою економікою – 1,6%, у країнах із розвинутою економікою Єврозони – 1,5%, а у країн Європи, що розвиваються – 7,8%, тобто українська економіка характеризується ціновою вразливістю ще до повномасштабної війни.

Протягом 2017 – 2020 рр. (2017 р. – 14,4%, 2018 р. – 10,9%, 2019 р. – 7,9%, 2020 р. – 2,7%) відбувається зменшення споживчих цін, що свідчить про дезінфляцію, у країнах з розвинутою економікою у цей період інфляція була мінімальною (в цілому: 2017 р. – 1,7%, 2018 р. – 2,0%, 2019 р. – 1,4%, 2020 р. – 0,7%, єврозона – 2017 р. – 1,5%, 2018 р. – 1,8%, 2019 р. – 1,2%, 2020 р. – 0,3%).

2022 р. характеризується інфляційним шоком у всіх групах аналізованих країн, тобто війна в Україні відобразилася на всіх країнах європейського континенту, що свідчить про продовження і посилення глобалізаційних процесів (Україна – 20,2%, розвинені країни – 7,3%, країни із розвинутою економікою Єврозони – 8,4%, країн Європи, що розвиваються – 25,2%).

У 2023 – 2024 рр. інфляція стає нижчою, зокрема країни з розвинутою економікою повернулися майже до кризового періоду (в цілому: 2023 р. – 4,6%, 2024 р. – 2,6%, єврозона: 2023 р. – 5,4%, 2024 р. – 2,4%). Інфляція у європейських країнах, що розвиваються залишається на дуже високому рівні, і становить у 2023 р. – 17,1% та у 2024 р. – 16,8%. Тобто у 2023 – 2024 рр. інфляція в Україні істотно сповільнилася, що свідчить про часткову стабілізацію.

Варто зазначити, що навіть за умов уповільнення інфляції у 2023 – 2024 рр., макроекономічне середовище України характеризується нестабільними процесами. Водночас боргове фінансування державного бюджету, попри його критичну роль у підтримці макрофінансової стійкості України під час війни залишається підвищено чутливим до зовнішньополітичних ризиків, логічним є не просто підтримувати державний бюджет за рахунок запозичень, а сприяти формуванню внутрішніх драйверів відновлення. У цьому контексті ключовими стають суб'єкти господарювання недержавного сектора різних форм власності, які здатні забезпечувати масштабування інвестицій та розвивати експортний потенціал.

За умов глобальних викликів стійкість економічних процесів визначається не лише наявністю людських ресурсів, а й здатністю інститутів забезпечувати безперервність публічних сервісів та підтримувати взаємодію із бізнесом, громадянами, іншими державними установами. У цьому контексті варто дослідити цифрову спроможність державного управління, адже інформаційна взаємопов'язаність та інформаційні потоки є одними з ключових каналів глобалізаційного впливу (при оцінюванні глобального індексу зв'язаності DHL інформаційний вимір є окремим компонентом [8]). Тому проаналізуємо індекс електронного урядування (EGDI – E-Government Development Index) динаміку якого наведено на рис. 5 [14].

Динаміка індексу електронного урядування (е-урядування) для України протягом аналізованого періоду демонструє суттєву трансформацію інституційного середовища, зокрема протягом 2003 – 2008 рр. спостерігається незначне покращення показника з 0,46 у 2003 р. до 0,57 у 2008 р., що свідчить про формування базової інфраструктури е-урядування та поступове накопичення цифрових компетенцій у державному секторі.

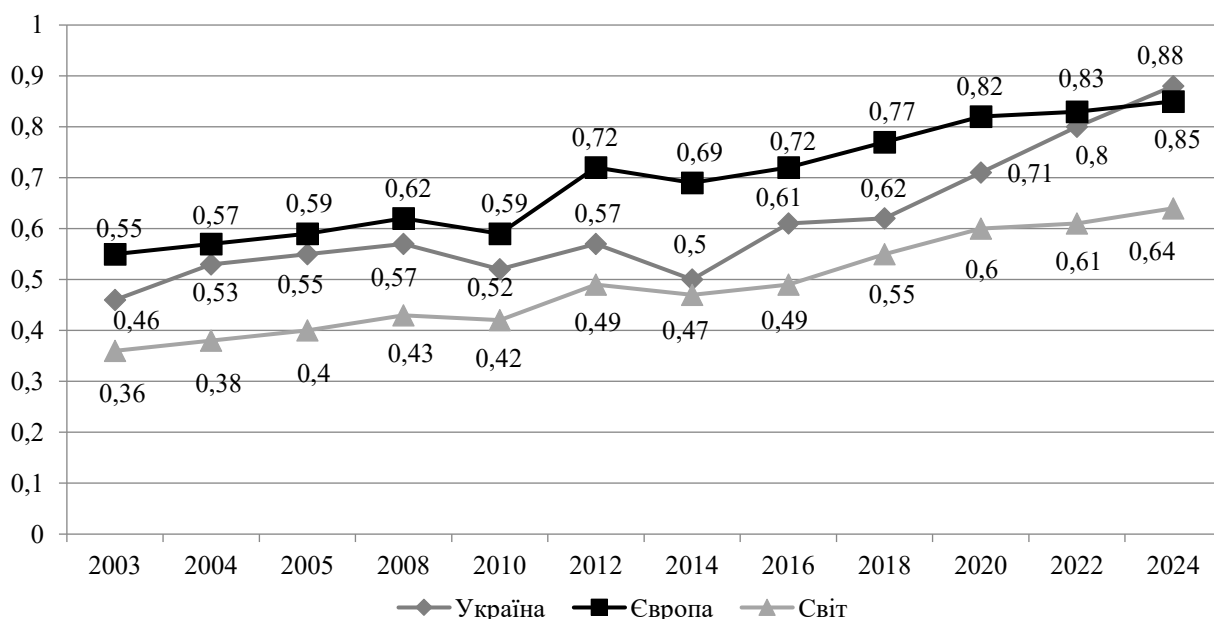

Рис. 5. Динаміка індексу електронного урядування протягом 2003 – 2024 рр. [14]

Протягом з 2010 – 2014 рр. індекс е-урядування зазнав коливань, і становив у 2010 р. – 0,52, у 2012 р. – 0,57 та у 2014 р. – 0,5, що свідчить про нерівномірність модернізації державних інститутів, і є характерним для економік, що мають ресурсні обмеження і перебувають в кризі. Особливо помітним зниження індексу є у 2014

р., який характеризувався початком війни в Україні, а отже пріоритетність державного управління була спрямована на підтримку базових функцій стійкості. 2016 – 2024 рр. характеризуються зростанням індексу з 0,61 у 2016 р. до 0,88 у 2024 р., і така динаміка свідчить про прискорену адаптацію державних інститутів, та перехід від фрагментарної цифровізації до системного впровадження цифрових сервісів.

Порівнюючи данні індексу е-урядування України з європейськими країнами можна зробити висновки, що найбільший розрив спостерігається у 2014 р. (Україна – 0,5, а Європа – 0,69), однак у 2020 – 2022 рр. відстань значно скорочується (0,71 проти 0,82 у 2020 р. та 0,8 проти 0,83 у 2022 р.). У 2024 р. Україна досягає рівня 0,88, що перевищує європейський орієнтир, який становить 0,85, а це свідчить, що незважаючи на високу невизначеність е-урядування не просто відновилося, а стало важливим механізмом забезпечення керованості та координації економічних процесів в країні. Зростання індексу е-урядування для підприємств є позитивним «сигналом» оскільки свідчить про зменшення інституційних бар'єрів, прискорення адміністративних процедур, кращої координації інфраструктурних програм, а отже підвищення прогнозованості взаємодії із державними інститутами, скорочення часу на погодження, посилення інтеграції у проекти реконструкції тощо.

Індекс е-урядування складається з трьох під індексів, динаміку яких за 2003 – 2024 рр. наведено на рис. 6.

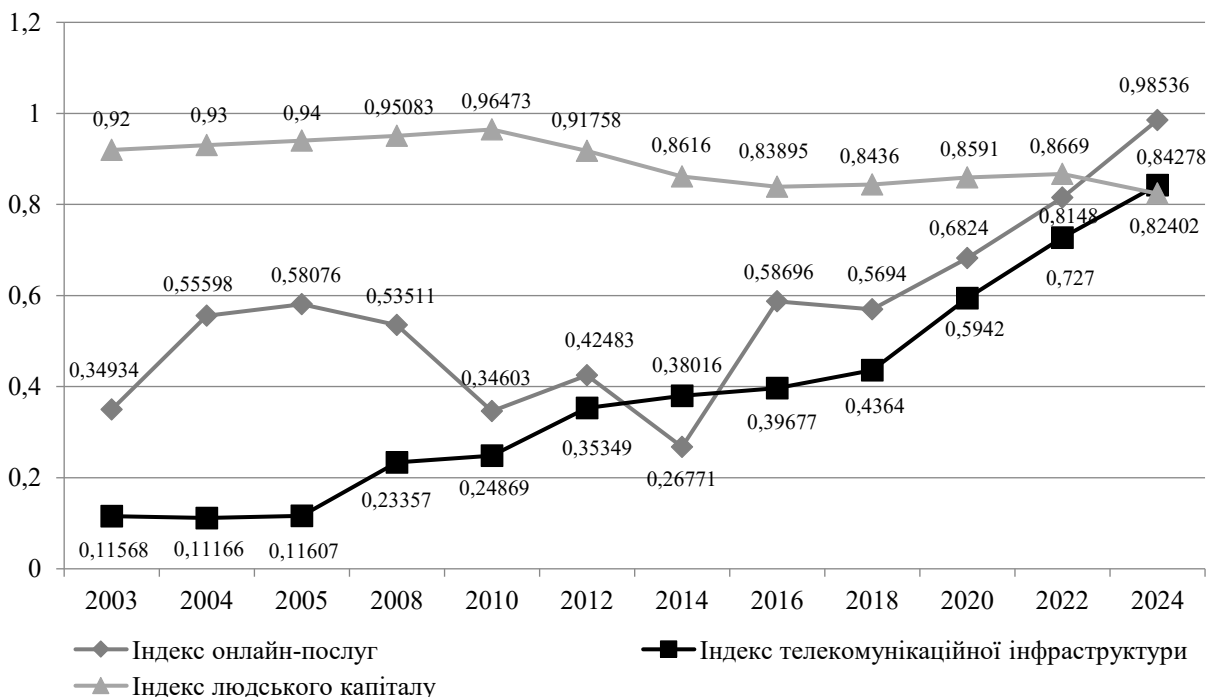

Рис. 6. Динаміка індексів онлайн-послуг, телекомунікаційної інфраструктури та людського капіталу протягом 2003 – 2024 рр.*
*сформовано за [14]

Дані рис. 6 свідчать про істотне нарощення онлайн-сервісів в Україні, що характеризується зростанням індексу онлайн-послуг (Online Service Index), який зріс з 0,34934 у 2003 р. до 0,98536 у 2024 р., і саме цей компонент став ключовим драйвером загальної цифровізації державних інститутів. Поряд з тим, відбувається поступове зміцнення інфраструктурної бази про що свідчить індекс телекомунікаційної інфраструктури (Telecommunication Infrastructure Index), який зріс з 0,11568 у 2003 р. до 0,84278 у 2024 р., що свідчить про масштабування е-послуг і забезпечення стійкості цифрових процесів в економіці. Індекс людського капіталу (Human Capital Index) має негативну тенденцію, його значення було дуже високим протягом 2003 – 2012 рр. (більше 0,9), і вже починаючи з 2012 р. його значення зазнало коливань, і зменшилося до 0,82402 у 2024 р. Таким чином, значення індексу людського капіталу стає обмежувальним фактором, і свідчить про деяке відставання кадрової, освітньої та демографічної бази від темпів цифрової трансформації. Отже, інституційні зміни в Україні щодо е-урядування є результативними за складовими сервіс та інфраструктура, але їх довгострокова реалізація напряду залежить від посилення людського капіталу, як необхідної умови забезпечення спроможності та ефективності е-урядування.

Наведенні результати дослідження щодо впливу глобальних викликів на економічні процеси та інституційні зміни в Україні дозволяють зробити висновки, про наявність значного прогресу у інституційних змінах. Однак варто зазначити, що на їх ефективність у сучасних умовах значно впливають воєнні ризики, і безпековий контур стає базовою умовою функціонування інститутів, стабільності економічних процесів і прогнозованості правил взаємодії на ринку. Тому слушно є теза у звіті DHL про те, що мир і безпека є ключовим фундаментом, без якого міжнародні зв'язки серйозно порушуються [7, с. 26]. А отже логічним є оцінювання глобальних викликів безпекового характеру через систему релевантних міжнародних індикаторів.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведений аналіз впливу глобальних викликів на економічні процеси та інституційні зміни в Україні дозволяє зробити висновки, що національна економіка України є високочутливою до геополітичних ризиків, і демонструє фази істотного скорочення у періоди 2014–2015 рр. (часткова окупація територій країни), 2020 р. (COVID-19) та 2022 р. (початок повномасштабної війни в країні). Такі шоки звужують можливості залучення інвестицій, впровадження інновацій, обмежують бюджетний ресурс, посилюють вплив робочої сили, знижують купівельний попит населення. У результаті вітчизняні підприємства особливо в капіталомістких секторах економіки змушені функціонувати у середовищі підвищеної волатильності попиту й фінансування, зростання дефіциту ресурсів, порушення логістичних ланцюгів, загрози зриву контрактів. Це безпосередньо підвищує ризики платоспроможності, ліквідності, залучення інвестицій, унеможливує довгострокове планування, а тому потребує перегляду підходів до забезпечення економічної безпеки підприємств, які є вагомим складовим елементом формування економічної безпеки держави. Отже, для динаміки соціально-економічного розвитку країни є хвилюючою, однак держава за рахунок своїх інституційних можливостей суттєво впливає на економічну безпеку макро-, мезо- та мікрорівня. А специфіка такого впливу потребує подальших ґрунтовних досліджень.

Література

1. Власюк О. С. *Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики* : вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с.
2. Гавловська Н. І., Рудніченко Є. М., Гарбузюк В. В., Білань В. Ю. Основні тенденції формування інвестиційного клімату з позиції впливу на економічну безпеку держави // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021. № 6. С. 127–131.
3. Горбулін В. П., Качинський А. Б. *Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки* : монографія. Київ : НІСД, 2010. 288 с.
4. Козаченко Г. В., Погорелов Ю. С., Герасименко Л. В. Оцінювання економічної безпеки держави з використанням конструктивного підходу // БізнесІнформ. 2020. № 9. С. 44–55.
5. ВАСИЛЬЦІВ, Т., & КУНИЦЬКА-ІЛЯШ, М. (2022). ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ ТА ПРІОРИТЕТИ ПОЛІТИКИ ЇХ ПРОТИДІЇ. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 312(6(2)), 309-313. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-51](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-51)
6. Матюх С. А., Рудніченко Є. М., Гавловська Н. І. Детінізація функціонування пріоритетних галузей національної економіки у контексті забезпечення її фінансово-економічної безпеки // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2023. № 3. С. 373–377.
7. Altman S. A., Bastian C. R. *DHL Global Connectedness Report 2024: An in-depth analysis of the state of globalization*. Bonn : DHL Group, Headquarters, 2024. 312 p. URL: <https://www.dhl.com/content/dam/dhl/global/delivered/documents/pdf/dhl-global-connectedness-report-2024-complete.pdf>
8. *Special Update: Shifts in global business amid trade policy turbulence* [Електронний ресурс]. URL: <https://www.dhl.com/global-en/microsites/core/global-connectedness/tracker.html>
9. International Monetary Fund. *World Economic Outlook: A Critical Juncture amid Policy Shifts*. Washington, DC : IMF, 2025. URL: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2025/april/english/text.pdf>
10. *World Uncertainty Index* [Електронний ресурс]. URL: <https://worlduncertaintyindex.com/>
11. Уряд продовжив заборону на імпорту російських товарів на 2025 рік [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-prodovzhyv-zaboronu-na-import-rosiiskykh-tovariv-na-2025-rik> (дата звернення: 21.12.2025).
12. *Ukraine Has Completely Banned Exports of Goods to the Russian Federation* [Електронний ресурс]. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/132f442b-80ba-4466-85a4-d7581d69b398?lang=en-GB&showMenuTree=true&title=UkraineHasCompletelyBannedExportsOfGoodsToTheRussianFederation&utm>
13. Державний борг України [Електронний ресурс]. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>
14. *Ukraine. United Nations E-Government Knowledgebase* [Електронний ресурс]. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/180-Ukraine/dataYear/2024>

References

1. Vlasjuk O. S. *Natsionalna bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishnoi polityky* : vybr. nauk. pratsi. Kyiv : NISD, 2016. 528 s.
2. Havlovska N. I., Rudnichenko Ye. M., Harbuziuk V. V., Bilan V. Yu. Osnovni tendentsii formuvannia investytsiinoho klimatu z pozytsii vplyvu na ekonomichnu bezpeku derzhavy // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. 2021. № 6. S. 127–131.
3. Horbulin V. P., Kachynskiy A. B. *Stratehichne planuvannia: vyrishennia problem natsionalnoi bezpeky* : monohrafiia. Kyiv : NISD, 2010. 288 s.
4. Kozachenko H. V., Pohorielov Yu. S., Herasymenko L. V. Otsiniuvannia ekonomichnoi bezpeky derzhavy z vykorystanniam konstruktynoho pidkhodu // *BiznesInform*. 2020. № 9. S. 44–55.
5. VASYLTSIV, T., & KUNYTSKA-ILIASH, M. (2022). GLOBALIZATION CHALLENGES TO UKRAINE'S ECONOMIC SECURITY AND POLICY PRIORITIES TO COUNTER THEM. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 312(6(2)), 309-313. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-51](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-51)

6. Matiukh S. A., Rudnichenko Ye. M., Havlovska N. I. Detinizatsiia funktsionuvannia prioritytnykh haluzei natsionalnoi ekonomiky u konteksti zabezpechennia yii finansovo-ekonomichnoi bezpeky // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. 2023. № 3. S. 373–377.
7. Altman S. A., Bastian C. R. *DHL Global Connectedness Report 2024: An in-depth analysis of the state of globalization*. Bonn : DHL Group, Headquarters, 2024. 312 p. URL: <https://www.dhl.com/content/dam/dhl/global/delivered/documents/pdf/dhl-global-connectedness-report-2024-complete.pdf>
8. *Special Update: Shifts in global business amid trade policy turbulence* [Elektronnyi resurs]. URL: <https://www.dhl.com/global-en/microsites/core/global-connectedness/tracker.html>
9. International Monetary Fund. *World Economic Outlook: A Critical Juncture amid Policy Shifts*. Washington, DC : IMF, 2025. URL: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2025/april/english/text.pdf>
10. *World Uncertainty Index* [Elektronnyi resurs]. URL: <https://worlduncertaintyindex.com/>
11. Uriad prodovzhiv zaboronu na import rosiiskykh tovariv na 2025 rik [Elektronnyi resurs]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-prodovzhiv-zaboronu-na-import-rosiiskykh-tovariv-na-2025-rik>
12. *Ukraine Has Completely Banned Exports of Goods to the russian federation* [Elektronnyi resurs]. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/132f442b-80ba-4466-85a4-d7581d69b398?lang=en-GB&showMenuTree=true&title=UkraineHasCompletelyBannedExportsOfGoodsToTheRussianFederation&utm>
13. Derzhavnyi borh Ukrainy [Elektronnyi resurs]. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>
14. *Ukraine. United Nations E-Government Knowledgebase* [Elektronnyi resurs]. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/180-Ukraine/dataYear/2024>